

Att sända närradio

Att sända närradio

Radio- och TV-verket är en myndighet inom medieområdet. Verket ger tillstånd för närradio- och lokalradiosändningar samt förordnar lokala kabelsändarföretag. När det gäller tillstånd för digital marksänd TV lämnar verket förslag till regeringen om hur tillstånden ska fördelas. Radio- och TV-verket följer också medieutvecklingen genom att publicera böcker, rapporter samt informera om den svenska mediasituationen på webbplatsen.

Radio- och TV-verket registrerar alla som bedriver sändningsverksamhet enligt radio- och TV-lagen samt vilken beteckning dessa använder för sina sändningar. Verket har också till uppgift att registrera utgivare för närradio-, lokalradio-, kabelsändningar och tillfälliga sändningar samt utgivare för databaser. Vidare handlägger Radio- och TV-verket ärenden om avgifter för lokalradio och reklamfinansierad marksänd TV. För webbsidor m.m. utfärdar verket utgivningsbevis. Verket har för närvarande 18 anställda.

Radio- och TV-verket 2006

ISBN 91-85229-12-1

Grafisk form: Nina Rosenkvist och Karin Sjödin

Illustration: Jonas Anderson

Tryck: Edita, juli 2006

Distribution: Radio- och TV-verket, Box 123, 136 22 Haninge

tfn: 08-606 90 80, **fax:** 08-741 08 70

e-post: rtvv@rtvv.se, **webbplats:** www.rtvv.se

Innehåll

ALLMÄNT OM NÄRRADIO	3
Möjlighet att sända närradio	3
Sändningsområde	4
Radiosändare	4
ATT BÖRJA SÄNDA NÄRRADIO	7
Vilka kan få sändningstillstånd?	7
Hur ansöker man om sändningstillstånd?	9
Beteckning	9
Ansvarig utgivare	10
Ställföreträdare för utgivaren	11
Ett sändningstillstånd är tidsbegränsat	11
Sändningstider	11
Tvister om sändningstider	12
PROGRAMREGLER	13
Sändningsinnehåll	13
Annonser och reklam	15
Sponsring	16
Otillbörligt gynnande av kommersiella intressen	17
REFERENSBAND OCH PLIKTLEVERANS	19

SANKTIONER	21
Återkallelse av sändningstillstånd	21
Särskild avgift	21
Konsumentombudsmannen	22
Förelägganden	22
ÖVERKLAGANDE AV BESLUT	25
UPPHOVSRÄTT	27
Text, dikt och prosa	27
Musikavgift	28
NÄRRADIOHISTORIA	29
MER INFORMATION	31
LAGAR OCH FÖRORDNINGAR	33
UTDRAG UR RADIO- OCH TV-LAGEN (1996:844)	34

ALLMÄNT OM NÄRRADIO

Med närradio menas lokala ljudradiosändningar för föreningslivet. Tillstånd att sända närradio ges av Radio- och TV-verket.

Möjlighet att sända närradio

Om det är tekniskt möjligt och om en sammanslutning, t.ex. en lokal ideell förening, ansöker om tillstånd hos Radio- och TV-verket ska det i varje kommun finnas en möjlighet att sända närradio. Med en möjlighet att sända närradio menas rätten att sända ut ett radioprogram och rätten att utnyttja en frekvens till närradiosändningar.

Om det finns särskilda skäl får det sändas mer än ett närradioprogram samtidigt i kommunen. Detta innebär att Radio- och TV-verket kan ge sammanslutningarna i kommunen rätt att samtidigt utnyttja två eller flera frekvenser till närradiosändningar. Huvudregeln är dock att bara en möjlighet för närradiosändningar ska finnas i varje kommun.

Flera föreningar kan var för sig få tillstånd att sända närradio inom en och samma kommun. Dessa föreningar får då dela på det frekvensutrymme som avdelats för närradiosändningar.

Sändningsområde

Sändningsområdet för närradiosändningar omfattar högst en kommun. Om det finns speciella skäl kan Radio- och TV-verket besluta om utökat sändningsområde, dvs. möjlighet att sända närradio över mer än en kommun. Kravet på speciella skäl kan t.ex. innebära att närradios existens på orten är beroende av sändningssamverkan med sammanslutningar inom en grannkommun. Det kan också innebära att en kommuns egna organisationer är så få att man bara kan sända ett fåtal sändningstimmar per vecka. En ansökan om utökat sändningsområde görs hos Radio- och TV-verket.

Utökad räckvidd kan leda till högre sändarkostnad för de som sänder, bl.a. kan det vara nödvändigt att använda flera sändare.

Radiosändare

För att kunna sända ut radioprogram krävs en radiosändare. När en förening får ett sändningstillstånd från Radio- och TV-verket innebär det endast att den får rätten att sända närradio. Föreningen får inte automatiskt tillgång till en radiosändare. Inga statliga bidrag utgår heller för närradioverksamheten. Den sammanslutning som vill sända närradio får på egen hand införskaffa och bekosta en radiosändare – antingen man väljer att köpa eller hyra en sådan. Ofta är det möjligt att hyra en studio som är ansluten till sändaren och på flera orter administreras alla kostnader för radiosändaren av närradioföreningar (se sid. 8 och 14).

Det finns inget som hindrar att utsändningarna inom ett och samma sändningsområde sker från flera olika sändare med olika räckvidd. Men olika program får inte sändas samtidigt om Radio- och TV-verket inte gett tillstånd för mer än en möjlighet att sända närradioprogram i kommunen.

För mer information om radiosändare kan ni kontakta Post- och telestyrelsen.

Post- och telestyrelsen beslutar om de tekniska förutsättningarna kring sändningarna, t.ex. om tillstånd att ha eller använda radiosändare samt om sändarens placering, frekvens, effekt, antennhöjd m.m. De tar även ut en årlig avgift per radiosändare, s.k. frekvensavgift.

ATT BÖRJA SÄNDA NÄRRADIO

Vilka kan få sändningstillstånd?

Radio- och TV-verket beslutar om vilka som får sända närradio. Den som sänder närradio utan tillstånd kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Ett tillstånd att sända närradio kan bara ges till följande juridiska personer:

- Ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet.
- Församlingar och kyrkliga samfälligheter inom Svenska kyrkan.
- Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor, t.ex. studentkårer.
- Sammanslutningar av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradioändamål, dvs. närradioföreningar.

För att en ideell förening ska uppfylla kraven på att vara en juridisk person måste den ha antagit stadgar. Dessa stadgar ska bl.a. innehålla föreningens namn och syfte samt en beskrivning av hur beslut i föreningens angelägenheter fattas.

Föreningen måste ha anknytning till sändningsområdet. Vanligtvis består den lokala anknytningen av att föreningens studio och övriga lokaler är belägna i sändningsområdet, att ansvarig utgivare och föreningens styrelsemedlemmar är bosatta där och att föreningsstämma respektive styrelsemöten hålls inom området. Radio- och TV-verket ska göra en helhetsbedömning av om föreningen kan anses ha anknytning till sändningsområdet.

Sändningar som är särskilt anpassade för synskadade, t.ex. sändningar av radiotidningar, är inte tillståndspliktiga om de sänds under högst fyra timmar om dygnet. Under förutsättning att en tidningsutgivare kan komma överens med sammanslutningarna som sänder på orten, finns därmed inget som hindrar att närradiosändaren används till att sända ut en radiotidning.

Ett tillstånd att sända närradio kan inte ges till någon som redan har tillstånd att sända lokalradio eller digital ljudradio. Ett närradiotillstånd upphör att gälla om tillståndshavaren får tillstånd att sända lokalradio eller digital ljudradio.

Närradioverksamheten underlättas ofta om de sändande sammanslutningarna på en ort bildar en närradioförening. Närradioföreningen kan också beviljas sändningstillstånd, förutsatt att det finns minst tre tillståndshavare på orten. Det finns också begränsningar för vad en närradioförening får sända (se sid. 14). Närradioföreningen är ofta den som företräder sammanslutningarna vid kontakter med sändarägarna och upphovsrättsorganisationerna samt vid kontakter med Radio- och TV-verket och Post- och teletyrelsen.

Det finns inte något krav på att det ska finnas en närradioförening på varje ort. Samtidigt kan det finnas flera närradioföreningar på en och

SVERIGES NÄRRADIOFÖRBUND

c/o H.Björke

Snesgatan 32

784 54 Borlänge

Tfn/fax. 0243-13008

info@sverigesnarradioforbund.sewww.sverigesnarradioforbund.se**NÄRRADIONS RIKSORGANISATION**

Lars-Erik Backström

Myntgatan 29

931 48 Skellefteå

Tfn. 0910-142 19

www.nro.se

samma ort. Dessa måste då samarbeta om sändningstider och andra frågor som är av gemensamt intresse för tillståndshavarna på orten.

En närradioförening eller enskilda tillståndshavare kan även vara medlemmar i någon av de två riksorganisationerna för tillståndshavare i närradion.

Hur ansöker man om sändningstillstånd?

Ansökan om tillstånd att sända närradio görs hos Radio- och TV-verket. Ansökan görs enklast på den blankett som kan beställas från verket eller laddas ner från verkets webbplats www.rtvv.se. På blanketten finns mer information om vilka handlingar som ska skickas in med ansökan.

Beteckning

Den som får tillstånd att sända närradio måste använda en godkänd beteckning (stationsnamn) för sina sändningar. Det är Radio- och TV-verket som godkänner beteckningar för närradiosändningar. Anmälan av beteckning görs på samma blankett som ansökan om sändningstillståndet.

Beteckningen måste ha särskiljningsförmåga så att den vanlige lyssnaren kan identifiera den som sänder. Två föreningar kan alltså inte använda sig av samma beteckning, inte ens om de sänder på helt skilda platser i Sverige. Även om en beteckning godkänns av Radio- och TV-verket innebär detta inte något upphovsrättsligt eller firmarättsligt skydd för beteckningen.

En förening kan ha med sitt föreningsnamn i beteckningen för sändningarna. Men om flera sammanslutningar på olika orter i Sverige har samma namn, t.ex. ABF, och alla kan tänkas vilja använda föreningsnamnet som beteckning så måste beteckningarna, förutom namnet, även innehålla något som skiljer dem åt. Uppgift om frekvens eller ort, t.ex. Radio ABF i Ljusdal, kan vara en sådan lösning. Det finns inget som hindrar att sammanslutningen istället för att anmäla sitt föreningsnamn som beteckning hittar på en annan kortare och enklare beteckning. (Se även s. 15.)

Ansvarig utgivare

De föreningar som vill börja sända närradio måste, för att få sändningstillstånd, utse en utgivare och anmäla denne till Radio- och TV-verket. Utgivaren är den rättsligt ansvarige för yttrandefrihetsbrott (t.ex. hets mot folkgrupp, förtal, förolämpning) som kan begås under sändning. Utgivaren ska ha befogenhet att bestämma över sändningarnas innehåll så att ingenting förs in mot hans vilja.

Om den som företräder sammanslutningen inte anmäler utgivare kan han dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Anmälan av utgivare görs enklast på en särskild blankett som kan beställas från Radio- och TV-verket eller laddas ner från webbplatsen www.rtvv.se. En utgivare ska ha fast bostad (hemvist) i Sverige, men behöver inte vara svensk medborgare. Utgivaren får inte vara minderårig, försatt i konkurs eller stå under förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Bevis för detta ska skickas in tillsammans med anmälan.

För efterlevnaden av reglerna i radio- och TV-lagen t.ex. om reklam svarar inte utgivaren. Istället är det tillståndshavaren, dvs. den enskilda sammanslutningen eller närradioföreningen, som har ansvaret för detta.

I regel företräds en sammanslutning av sin styrelse eller av en eller flera utsedda firmatecknare – alltså inte av sin utgivare. Det finns inget som hindrar att sammanslutningen genom ett särskilt beslut om firmateckningsrätt ger utgivaren rätt att också företräda sammanslutningen beträffande närradiofrågor.

Ett uppdrag som ansvarig utgivare kan återkallas av den sammanslutning som utsett utgivaren. En ansvarig utgivare kan också själv avsäga sig sitt uppdrag. Om en utgivares uppdrag upphör måste sammanslutningen omedelbart utse och anmäla ny utgivare till verket. Detta gäller även om en anmäld utgivare inte längre är behörig, dvs. om denne försatts i konkurs eller ställts under förvaltare.

Ställföreträdare för utgivaren

Utgivaren får i sin tur utse en eller flera ställföreträdare. En ställföreträdare för utgivaren ska även vara godkänd av den sammanslutning som har utsett den ordinarie utgivaren. Utgivaren ska anmäla till Radio- och TV-verket vem som är ställföreträdare. Uppdraget som ställföreträdare upphör när den ordinarie utgivarens uppdrag upphör.

Varje sändning av ett program ska avslutas med en avannonsering. Den ska innehålla beteckningen samt uppgift om vilken sammanslutning som sänt programmet. Om en anmäld ställföreträdare har ansvarat för programmet ska även dennes namn nämnas vid avannonseringen. Sägs inget om vem som är utgivare, är den ordinarie utgivaren alltid yttranderättsligt ansvarig för sändningen.

Ett sändningstillstånd är tidsbegränsat

Ett sändningstillstånd för att sända närradio är tidsbegränsat och gäller i tre år. Därefter måste sammanslutningen på nytt ansöka om sändningstillstånd hos Radio- och TV-verket. De sändningstillstånd som beviljats innan den 1 december 1996 (enligt den tidigare närradiolagen) gäller tillsvidare. Detta innebär att sändningstillståndet upphör att gälla först när tillståndshavaren lämnar tillbaka tillståndet till Radio- och TV-verket (eller tillståndet återkallas). När en sammanslutning upphör med sin sändningsverksamhet bör tillståndshavaren skriftligen avsäga sig sitt sändningstillstånd. Någon speciell blankett för avsägelse finns inte.

Sändningstider

Tillståndshavarna på orten ska själva fastställa sändningsscheman och fördela sändningstider mellan sig. Ortens närradioförening har här en viktig uppgift att fylla vad gäller fördelning och samordning av sändningstider och upprättande av sändningsschema. Det är tillståndshavarna själva som avgör hur länge ett sändningsschema ska gälla. På begäran av Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV och Konsumentombudsmannen är föreningarna skyldiga att lämna upplysningar om sändningstider.

Det är inte tillåtet att ha sändningsuppehåll i mer än tre månader. En tillståndshavare riskerar då att mista sitt tillstånd.

Twister om sändningstider

Om föreningarna på en ort inte kan enas om sändningsschemat eller om en enskild förening är missnöjd med sin sändningstid kan föreningarna tillsammans eller den enskilda föreningen begära att Radio- och TV-verket löser tvisten. I första hand ska en tvist alltid lösas lokalt om detta är möjligt. Det bör vara en sista utväg att Radio- och TV-verket löser tidstvisten.

Verkets beslut i en tidstvist baseras på reglerna i radio- och TV-lagen. Enligt dessa ska den sammanslutning som bedöms ha störst intresse av att sända vid en viss tidpunkt ges förtur. I övrigt gäller principen att den sammanslutning som har större antal sändningstimmar får dela med sig till de som har färre.

Verkets beslut om sändningsschema gäller tillsvidare. Eventuellt nytt beslut om förändringar i schemat som senare görs av sammanslutningarna på orten är giltigt först efter att Radio- och TV-verket skriftligen underrättats om de nya tiderna.

PROGRAMREGLER

Alla som sänder radio- eller TV-program i Sverige måste följa de programregler som finns i radio- och TV-lagen. Granskningsnämnden för radio och TV är en statlig myndighet som har i uppdrag att i efterhand granska innehållet i radio- och TV-program. Nämnden granskar både efter anmälningar från allmänheten och genom att ta egna initiativ.

En granskning kan resultera i två olika typer av beslut: friande och fällande. Friande beslut innebär att närradiosändningen inte strider mot lagen. Ett fällande beslut innebär att tillståndshavaren har brutit mot en eller flera programregler (se sid. 21).

Sändningsinnehåll

Riksförbudet

En tillståndshavares programutbud får endast innehålla program som har framställts särskilt för den egna verksamheten. Detta s.k. riksförbud syftar till att motverka nätverkssändningar.

Det finns dock undantag från bestämmelsen. Undantaget innebär att en tillståndshavare, under högst tio timmar per månad, får sända program som inte framställts för den egna verksamheten om innehållet i sändningarna:

- är av särskilt intresse för tillståndshavarens medlemmar,
- främjar kunskap och bildning, eller
- utgör upptagningar av lokala kulturella tillställningar.

Syftet med undantaget är att göra det möjligt för tillståndshavarna att i viss omfattning kunna utbyta material som kan stimulera till kunskapsutveckling och kulturellt utbyte. Exempel på sådant material kan vara föreläsningar från högskolor, nyhetssändningar, samhälls- eller debattprogram. Exempel på lokala kulturella tillställningar kan vara upptagningar från konserter, gudstjänster, teaterföreställningar, etc. med anknytning till tillståndshavaren. Musikkradiosändningar av den typ som ofta förekommer i den kommersiella lokalradion omfattas inte av undantaget.

Att det ska vara fråga om sändningar av särskilt intresse för medlemmarna innebär att sändningen typiskt sett ska vara av särskilt intresse för medlemmar i den aktuella föreningen. Att medlemmarna i ett politiskt parti är ovanligt intresserade av ishockey medför därför inte att partiet kan ägna sig åt att sända sådan ishockey som också sänds över andra sändare.

Närradioföreningars sändningar

En närradioförening är en samarbetsorganisation för tillståndshavarna inom ett sändningsområde. Närradioföreningen kan visserligen få eget sändningstillstånd, men programutbudet får bara bestå av material av närmast informationskaraktär enligt en uppräkningslista i 6 kap. 7 § radio- och TV-lagen (se sid. 38). Uppräkningen är uttömmande och av den följer t.ex. att närradioföreningen inte får sända reklam eller sponsrade program. Enligt Granskningsnämndens praxis får en närradioförenings sändningar normalt inte heller innehålla hela musikstycken.

Sändningars beteckning

Den som sänder program i närradio ska ange en beteckning för sin sändning, dvs. ett namn som skiljer sändningen från andra tillståndshavares sändningar. Beteckningen måste anges minst en gång varje sändningstimme eller, om det inte är möjligt, mellan programmen. Beteckningen ska godkännas av Radio- och TV-verket. Syftet med bestämmelsen är att det klart ska framgå för lyssnarna vem det är som sänder. Det är därför viktigt att den registrerade sändningsbeteckningen anges exakt. (Se även s. 9.)

Annonser och reklam

Annonssignatur

Reklam och sådana sändningar som inte är reklam, men som sänds på uppdrag av någon annan, t.ex. så kallade åsiktsannonser och informationsmeddelanden, kallas i lagen annonser. Annonserna ska tydligt skiljas från det övriga programmaterialet genom en särskild signatur, som ska finnas både före och efter annonssändningen. Granskningsnämnden har i sina avgöranden lagt särskild vikt vid att försignaturen är mycket tydlig, vilket normalt kräver att ordet "reklam" eller liknande ingår i den. Även annonssändningarnas slut ska tydligt markeras med en specifik ljudsignatur. Den ska skilja sig från ljudinslag som förekommer i den övriga sändningen.

Annonsmängd

Mängden annonser som får sändas är begränsad. Under en timme mellan hela klockslag får det sändas högst åtta minuter annonser. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag får annonser sändas under högst tio procent av den tiden.

Annonsinnehåll

Nyhetsuppläsare, eller andra personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer, får inte uppträda i annonserna. Syftet är att undvika att reklaminslag förväxlas med nyhetsinslag.

Reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror får inte sändas. Dessa bestämmelser om reklam innehåll övervakas av Konsumentombudsmannen (se sid. 22).

Undantag

Bestämmelserna om reklam gäller inte den reklam som den sändande gör för sin egen programverksamhet (trailrar), sådana inslag behöver därför inte sändas under annonstid. Sänds trailrarna under annonstid räknas de dock in i den totala annonsmängden.

Sponsring

Ett program är sponsrat om det helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver en sändningsverksamhet eller är annan programproducent.

Placering

Om ett program är sponsrat ska den sändande före och/eller efter programmet på lämpligt sätt upplysa publiken om vem sponsorn är. Vid bedömningen av om en sändning utgör ett särskilt program har Granskningsnämnden beaktat omständigheter som presentationen, om sändningen har särskilt namn, egen vinjett, särskild programledare, särskilt tema, en för publiken i förväg känd sändningstid och programmets längd. Nämnden har t.ex. ansett att det inte är möjligt att särskilt sponsra ett inslag som endast innehåller en upplysning om den aktuella tiden, såsom Fröken Ur. Det är inte heller möjligt att i en trailer för ett kommande program lämna upplysningar om vem som sponsrar det kommande programmet, såvida trailern inte sänds under annonstid.

Eftersom ljudradiosändningar ofta är strukturerade på ett annat sätt än TV-sändningar är det inte lika naturligt att där tala om skilda program. Granskningsnämnden har därför ansett det vara tillåtet att sponsra verksamheten under en timme mellan hela klockslaget förutsatt att inga andra sponsrade program förekommer under mellantiden. Vid tillämpningen av denna princip bör sponsringsmeddelandena placeras i nära anslutning till det hela klockslaget.

Utformning

Ett sponsringsmeddelande ska innehålla upplysningar om att programmet (eller sändningen) är sponsrat och vem eller vilka som bidragit till finansieringen. Enligt Granskningsnämndens praxis är det tillåtet att i stället för sponsorns namn ange namnet på sponsorns produkt. Nämnden har även ansett att det i närradio är tillåtet att sända sponsringsmeddelandet i form av en kort identifikationsjingel för sponsorn, dvs. en så kallad ljudlogotyp, förutsatt att den inte innehåller några andra upplysningar än sponsorns eller produktens namn. Ett sponsringsmeddelande som t.ex. innehåller en slogan, sponsorns adress/telefonnummer eller andra reklambetonade tillägg är otillåtet. Det saknar betydelse om sponsorn låtit inregistrera t.ex. en slogan i sitt varumärke.

Sponsringsförbud

Nyheter och nyhetskommentarer får inte sponsras. Den som har som sin huvudsakliga verksamhet att tillverka alkoholdrycker eller tobaksprodukter kan inte vara sponsor.

Otillbörligt gynnande av kommersiella intressen

Otillbörligt gynnande

Reklam och andra annonser ska som nämnts skiljas från det övriga programinnehållet genom den särskilda annonssignaturen. I det vanliga programmaterialet får det inte förekomma reklammeddelanden eller annan marknadsföring. I lagen sägs att ”program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen”.

Informations- eller underhållningsintresse

Det är alltså otillåtet att gynna kommersiella intressen när det sker på ett otillbörligt sätt. För att ett gynnande inte ska vara otillbörligt kan man något förenklat säga att den nytta som ett företag har av att nämnas i sändningen ska motsvaras av ett tydligt informations- eller underhållningsintresse hos publiken. Ju mindre informations- eller underhållningsintresse som föreligger i ett visst fall, desto mindre är också det gynnande – dvs. den grad av fokusering på ett varumärke eller företagsnamn –

som kan tillåtas. Omvänt gäller att en högre grad av fokusering, och därmed gynnande, kan accepteras om informations- eller underhållningsintresset är betydande. Att lyssnarna ibland tycker att reklamliknande inslag är informativa betyder självklart inte att kravet på ett informationsintresse är uppfyllt. Det har inte heller någon betydelse för underhållningsintresset om programmet är populärt och har många lyssnare. Det är gynnandet, omnämmandet av företaget eller varumärket, som ska vara motiverat.

Kommersiellt intresse

Ett kommersiellt intresse föreligger enligt Granskningsnämndens praxis om den aktuella varan eller tjänsten tillhandahålls av någon som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk art. Om verksamheten bedrivs i vinstsyfte eller ej har inte någon avgörande betydelse.

REFERENSBAND OCH PLIKTLEVERANS

Den som sänder närradio är skyldig att spela in varje program och bevara dessa inspelningar i minst sex månader från sändningen. Detta framgår av 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Tillståndshavaren är skyldig att på begäran kostnadsfritt lämna en kopia av dessa inspelningar till Granskningsnämnden, Radio- och TV-verket och Konsumentombudsmannen. Även Justitiekanslern kan begära in kopior av referensband.

För att bl.a. säkerställa framtida forskning kring närradion finns, enligt lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument, en skyldighet för sammanslutningar som sänder närradio att lämna en kopia av inspelningar av sända program. Sådana pliktexemplar ska på begäran lämnas till Statens ljud- och bildarkiv.

STATENS LJUD- OCH BILDARKIV

Karlavägen 98

Box 24124

104 51 Stockholm

Tfn. 08-783 37 00

Fax. 08-663 18 11

info@ljudochbildarkivet.se

www.ljudochbildarkivet.se

SANKTIONER

Om en tillståndshavare bryter mot reglerna i radio- och TV-lagen kan överträdelsen leda till någon form av sanktion, t.ex. återkallelse av sändningstillstånd, påförande av särskild avgift eller föreläggande. Sanktioner na varierar beroende på vilken bestämmelse som överträtts.

Återkallelse av sändningstillstånd

Radio- och TV-verket ska återkalla ett sändningstillstånd på begäran av tillståndshavaren. Verket får också återkalla ett sändningstillstånd om tillståndshavaren:

- inte längre uppfyller de krav som ställs för att få sändningstillstånd, eller
- inte utnyttjar rätten att sända närradio under tre på varandra följande månader.

När ett tillstånd återkallas får verket bestämma en tid om högst ett år inom vilken tillståndshavaren inte kan ges nytt tillstånd.

En domstol får i vissa fall vid yttrandefrihetsbrott besluta om återkallelse av sändningstillstånd. I ett sådant beslut får bestämmas att tillståndshavaren inte ska ges något nytt sändningstillstånd under en tid av högst ett år, eller om det finns synnerliga skäl, högst fem år. Detta gäller även om tillståndshavaren inte längre har kvar sitt sändningstillstånd. Domstolen får förordna att återkallelsen ska gälla omedelbart, dvs. även om domen inte vunnit laga kraft.

Särskild avgift

Den som i sin sändningsverksamhet bryter mot vissa annons- och sponsringsbestämmelser eller mot förbudet att otillbörligt gynna kommersiella intressen, kan åläggas att betala en särskild avgift. Den särskilda avgiften fastställs till lägst 5 000 kronor och högst 5 miljoner kronor. Den bör dock inte vara högre än 10 procent av den sändandes årsomsättning. Beslut om avgift fattas av Länsrätten i Stockholms län på talan av Granskningsnämnden.

Konsumentombudsmannen

Konsumentombudsmannen (KO) kontrollerar efterlevnaden av bl.a. reglerna om att nyhetsuppläsare m.fl. inte får uppträda i reklamslag samt förbuden mot reklam för alkohol och tobak. KO prövar också frågor om vilseledande annonsering. KO tillämpar marknadsföringslagens system vid sin övervakning av radiosändningarna. Enligt marknadsföringslagen kan en annonsör eller ett programföretag åläggas en marknadsstörningsavgift under förutsättningar som liknar dem för den särskilda avgiften (se sid. 21).

Förelägganden

Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden och Konsumentombudsmannen får förelägga tillståndshavaren att lämna en inspelning av sändningarna, och att lämna upplysningar om sina sändningstider. Granskningsnämnden får också förelägga tillståndshavaren att lämna upplysningar om i vilken utsträckning denne sänt program i enlighet med undantaget från riksförbudet.

Radio- och TV-verket får dessutom förelägga en tillståndshavare att följa bestämmelserna om denne:

- överträder beslut om sändningstid som meddelats av verket, eller
- låter någon annan utnyttja sändningstiden.

Granskningsnämnden för radio och TV får förelägga en tillståndshavare att följa bestämmelserna om:

- närradioföreningars sändningsinnehåll,
- riksförbudet, samt
- sändningsbeteckning.

Vitesföreläggande

Myndigheterna får förena föreläggandena med vite. Med ett vitesföreläggande menas här att myndigheten ålägger tillståndshavaren att följa en viss bestämmelse. Om tillståndshavaren fortsättningsvis inte följer bestämmelsen, kan denne bli tvungen att betala ett på förhand fastställt belopp – ett vite. Vitesföreläggandet ger myndigheten möjlighet att vid en ny överträdelse vända sig till Länsrätten i Stockholms län och begära att vitet döms ut.

Om en tillståndshavare som förelagts vid vite att följa en bestämmelse, väljer att avstå sin sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd, får Radio- och TV-verket besluta att den aktuella sändningstiden inte får utnyttjas av någon annan under en tid av högst tre månader.

ÖVERKLAGANDE AV BESLUT

Radio- och TV-verkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. Länsrätten i Stockholms län, när det gäller:

- sändningstillstånd,
- återkallelse av tillstånd,
- sändningstid som fördelats av verket,
- föreläggande vid vite att följa verkets beslut om sändningstid,
- föreläggande vid vite att inte låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt, samt
- beteckningar.

Granskningsnämndens beslut om vitesföreläggande får också överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. Länsrätten i Stockholms län, dock med undantag av de beslut som gäller skyldigheten att lämna referensband.

Länsrätten kan på ansökan av Granskningsnämnden besluta att ett förelagt vite ska dömas ut eller att en särskild avgift ska tas ut.

Länsrättens beslut om viten och särskild avgift kan överklagas till Kammarrätten i Stockholm. Prövningstillstånd krävs för att kammarrätten ska pröva länsrättens beslut. Överklagande av länsrättens beslut om särskild avgift kräver dock inget prövningstillstånd.

UPPHOVSRÄTT

Text, dikt och prosa

För att få använda litterära och upphovsrättsligt skyddade verk i när-
radion krävs, vid varje enskilt tillfälle, tillstånd från upphovsrättsinne-
havaren. Information ges i första hand av följande organisationer.

ALIS
(ADMINISTRATION AV LITTERÄRA
RÄTTIGHETER I SVERIGE)

Drottninggatan 85

111 60 Stockholm

Tfn. 08-411 98 10

Fax. 08-411 98 20

alis@alis.org

www.alis.org

SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND

Box 3157

103 63 Stockholm

Tfn. 08-545 132 00

Fax. 08-545 132 10

sff@forfattarforbundet.se

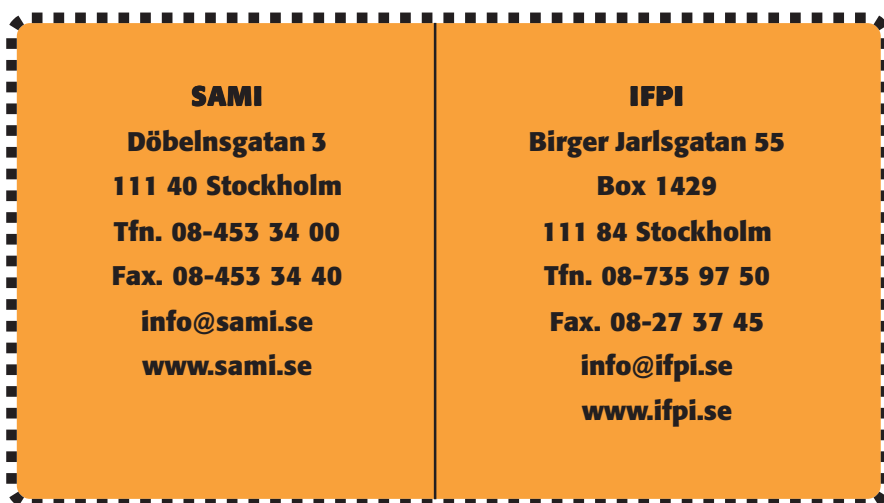
www.forfattarforbundet.se

Musikavgift

I stort sett all musik är upphovsrättsligt skyddad. Musik får användas i närradioprogrammen först efter det att avtal slutits mellan tillståndshavarna och upphovsrättsorganisationerna. STIM (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) tillvaratar kompositörers, textförfattares och musikförlags ekonomiska rättigheter.

SAMI och IFPI (Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation respektive International Federation of the Phonographic Industry) tillvaratar fonogramproducenters respektive musikers och artisters rättigheter beträffande inspelad musik.

NÄRRADIOHISTORIA

- April 1979** Försöksverksamhet med närradion startar för första gången på 16 platser i Sverige.
- 1982** Närradiolagen antas i riksdagen.
- 1984** Ca 812 tillståndshavare bedriver sändningar på 70 orter i landet.
- 1 januari 1986** Närradioverksamheten blir permanent i Sverige. Närradionämnden inrättas.
- 1992** Yttrandefrihetsgrundlagen införs.
- 1993** Reklam i närradion tillåts.
- 1993** Ca 1 600 tillståndshavare bedriver sändningar på 155 orter i Sverige.
- 1994** Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV bildas.
- 1 december 1996** Radio- och TV-lagen träder i kraft.

- 1 juli 1998** Nya bestämmelser om närradion träder i kraft, bl.a. följande:
- möjlighet att bevilja tillstånd för en förening som bildas i syfte att sända närradio,
 - sändningsavgiften avskaffas, samt
 - undantaget från riksförbudet utvidgas.
- 2000** Granskningsnämnden för radio och TV överlämnar en rapport till regeringen där det utvidgade undantaget från riksförbudet utvärderats.
- 2002** Radio- och TV-verket genomför en utredning om kommersialiseringen inom närradion – *Närradion igår, idag och imorgon.*
- 2003** Ny utredning om kommersialiseringen inom närradion genomförs av verket – *Närradion i förändring.*
- 2003** Ca 1 300 tillståndshavare bedriver sändningar på 165 orter i Sverige.
- 1 januari 2005** Ny lagstiftning.

MER INFORMATION

Från Radio- och TV-verket kan ni beställa:

- *Närradion igår, idag och imorgon* (utredning 2002)
- *Närradion i förändring* (utredning 2003)
- *Att sända radio och TV med tillfälligt tillstånd*
- *Medieutveckling*
- *Mediestatistik 2003/2004*
- Nyhetsbrevet *Radio- och TV-nytt* (4 nr/år) via e-post.

Informationsmaterialet kan laddas ner från verkets webbplats www.rtvv.se eller beställas i tryckt form via telefon 08-606 90 80 eller e-post rtvv@rtvv.se.

Från Granskningsnämnden för radio och TV kan ni beställa:

- Skriften *Granskat och klart* som bl.a. innehåller referat av de beslut som har fattats vid sammanträde med nämnden. *Granskat och klart* kommer ut en gång per år och finns i övrigt tillgänglig på webbplatsen. Att prenumerera på *Granskat och klart* är gratis.
- *Granskat och klart – tema* där du kan läsa mer om privatlivsfrågor och reklam, sponsring och otillbörligt gynnande.
- Forskningsrapporter om programinnehållet i radio och TV, som nämnden publicerar varje år.

Tidskrifterna och rapporterna finns tillgängliga på Granskningsnämndens webbplats www.grn.se där det också är möjligt att ta del av besluten i sin helhet. Allt material kan även beställas på telefon 08-606 79 70.

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

Ramen för närradioverksamheten anges i yttrandefrihetsgrundlagen och dess följdlagstiftning. Den närmare regleringen finns i radio- och TV-lagen (1996:844). Lagen omfattar alla sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och som är avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

På nästa sida finns ett utdrag ur radio- och TV-lagen med paragrafer som i huvudsak berör närradioverksamhet. Den som närmare vill studera motiven till radio- och TV-lagen kan läsa propositionerna 1995/96:160 och 1997/98:77, samt konstitutionsutskottets betänkanden 1995/96:KU29 och 1997/98:KU28.

Utsändningar till allmänheten av ljudradio- och TV-program måste ha tillstånd enligt såväl radio- och TV-lagen som den nya lagen om elektronisk kommunikation (2003:389). Lagen om elektronisk kommunikation är den lag som PTS tillämpar vid prövningen av tillstånd att använda radiosändare.

Den marknadsrättsliga lagstiftningen är även tillämplig på annonser i radiosändningar. Således gäller marknadsföringslagen (1995:450), lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker och tobakslagen (1993:581).

UTDRAG UR RADIO- OCH TV-LAGEN (1996:844)

Ändringar införda t.o.m. SFS 2004:1059

1 kap. Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns föreskrifter om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

En sändning anses riktad till allmänheten endast om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

2 kap. Tillstånd och registrering

1 § För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

Föreskrifter om tillstånd att inneha eller använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Lag (2003:394).

2 § Tillstånd att sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram meddelas av regeringen. Regeringen meddelar också tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradio-sändningar.

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att sända lokalradio enligt 5 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända TV-program eller ljudradio-program som inte är närradio eller lokalradio. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 1-3 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio. Lag (2001:272).

3 § Den som bedriver en sändningsverksamhet för vilken det inte behövs tillstånd och den som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentreprenör) skall anmäla sig för registrering hos Radio- och TV-verket.

I anmälan skall anges

1. namn, firma eller motsvarande,
2. ställföreträdare för juridisk person,
3. postadress och telefonnummer, och
4. uppgift om den verksamhet som bedrivs.

4 § Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 § och 9 kap. 4-7 §§. Lag (2001:272).

4 kap. Närradio

1 § Med närradio avses lokala ljudradiosändningar för föreningslivet.

2 § Om en sammanslutning som kan få tillstånd enligt 4 § så önskar och det är tekniskt möjligt, skall det finnas en möjlighet att sända närradio-program i en kommun. Om det finns särskilda skäl får det samtidigt sändas mer än ett närradioprogram i kommunen.

Sändningsområden för närradio skall omfatta högst en kommun. Utanför storstadsområdena bör det eftersträvas att sändningarna kan tas emot i hela kommunen. Radio- och TV-verket får om det finns synnerliga skäl besluta om större sändningsområden än en kommun. Lag (1998:311).

3 § Radio- och TV-verket bestämmer vilka som får sända närradio.

Tillstånd att sända närradio gäller för viss tid.

Om tillståndshavarna inte kan enas om fördelningen av sändningstid, bestämmer Radio- och TV-verket sändningstiderna. Detsamma gäller om en tillståndshavare begär att verket skall fastställa sändningsschemat i sin helhet. Den tillståndshavare som bedöms ha störst intresse av att sända vid en viss tidpunkt skall ges förtur. Radio- och TV-verkets beslut om sändningstid gäller tills nytt beslut fattas av verket eller en tillståndshavare eller närradioförening skriftligen underrättar verket om att tillståndshavarna enats om annan sändningstid. Lag (1998:311).

4 § Ett tillstånd att sända närradio kan ges endast till följande juridiska personer, nämligen

1. ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet,
2. församlingar och kyrkliga samfund inom Svenska kyrkan,
3. obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor,

4. sammanslutningar av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradioändamål (närradioföreningar).

Vid bedömningen av om en ideell förening har anknytning till sändningsområdet skall särskilt beaktas var

- a) föreningens studio och övriga lokaler för verksamheten är belägna,
- b) ansvarig utgivare och föreningens styrelsemedlemmar är bosatta, samt
- c) föreningsstämma och styrelsemöten hålls. Lag (2004:1059).

5 § Tillstånd att sända närradio får ges först efter det att sammanslutningen har anmält vem som har utsetts till utgivare enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

6 § Ett tillstånd att sända närradio får inte ges till någon som har tillstånd att sända lokalradio eller digital ljudradio.

Sändningstillståndet gäller inte om tillståndshavaren får tillstånd att sända lokalradio eller digital ljudradio. Tillståndet att sända närradio upphör då från och med den dag sändningar får ske med stöd av tillståndet att sända lokalradio eller digital ljudradio.

7 § Radio- och TV-verket får besluta att en sändningstid inte får utnyttjas av någon annan under en tid av högst tre månader, om en innehavare av tillstånd att sända närradio mot vilken det har riktats ett föreläggande vid vite enligt denna lag, avstår sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd.

En sändare för närradio får inte användas för andra sändningar för vilka det krävs tillstånd enligt denna lag.

6 kap. Sändningarnas innehåll m.m.

4 § Program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen.

6 § I närradio får det endast sändas program som har framställts särskilt för den egna verksamheten.

Under högst tio timmar per månad får dock en tillståndshavare sända program som inte framställts enbart för den egna verksamheten, om innehållet i sändningarna

- är av särskilt intresse för tillståndshavarens medlemmar,
- främjar kunskap och bildning, eller
- utgör upptagningar av lokala kulturella tillställningar.

Lag (1998:311).

7 § En närradioförenings programutbud får innehålla endast

1. sändningar från evenemang av gemensamt intresse för tillståndshavarna,
2. information, i begränsad omfattning, om kommunal verksamhet,
3. uppgifter om program och programtider samt andra upplysningar om närradioverksamheten på orten, och
4. provsändningar av program, framställda av juridiska personer som är behöriga att få tillstånd att sända närradio, i varje enskilt fall under högst tre månader.

7 a § I lokalradio skall eget material sändas under minst tre timmar varje dygn under tiden 06.00-21.00. Lag (2001:272).

7 b § Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som skall skydda människor, egendom eller miljö skall sändas kostnadsfritt i lokalradio, om en myndighet begär det. Lag (2001:272).

9 § Den som sänder program enligt denna lag skall använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Radio- och TV-verket. Beteckningen skall anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen. I sökbar text-TV skall beteckningen anges löpande.

7 kap. Reklam och annan annonsering

1 § Före och efter varje sändning av annonser skall det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från övriga sändningar. Signaturen skall i televisionen bestå av både ljud och bild. I sökbar text-TV och i försäljningsprogram som avses i 5 § fjärde stycket skall signaturen alltid vara löpande, men behöver endast anges i bild.

I fråga om sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen medge undantag från skyldigheten enligt första stycket och kravet enligt 6 §.

Med annonser avses reklam samt sändningar som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan. Lag (2004:147).

2 § Av en annons som inte är reklam skall det framgå i vems intressen sänds. Om reklamidentifiering finns bestämmelser i 5 marknadsföringslagen (1995:450).

3 § I annonser får det inte uppträda personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer.

5 § Annonser får sändas högst åtta minuter under en timme mellan hela klockslag. I TV-sändning mellan klockan 19.00 och 24.00 får denna tid utsträckas till högst tio minuter. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag får annonser sändas under högst tio procent av den tiden.

I TV-sändning får de i första stycket angivna annonstiderna överskridas, om

1. programföretaget gör sannolikt att
 - a) överskridandet föranletts av en i tiden nära liggande händelse som medfört att en tidigare sändning av annonser fått utgå eller förskjutits,
 - b) företaget inte rimligen haft anledning att ta denna händelse i beaktande vid programplaneringen, och
 - c) händelsen legat utanför företagets kontroll, samt
2. annonstiden under en timme mellan hela klockslag inte överstiger tolv minuter.

Annonser får i en TV-sändning sändas under högst tio procent av sändningstiden per dygn.

Programtjänster som uteslutande är avsedda för program där publiken erbjuds att beställa varor eller tjänster (försäljningsprogram) får trots vad som sägs i första, andra och tredje styckena sändas i televisionen. Med programtjänst avses ett samlat utbud av program som sänds under en gemensam beteckning. Utöver vad som följer av 6 kap. 9 § skall programtjänstens beteckning anges i början och i slutet av sändningen. Lag (2004:147).

8 § Om ett program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten eller som framställer audiovisuella verk (sponsrat program), skall på lämpligt sätt i början och slutet av programmet eller vid ettdera tillfället anges vem eller vilka bidragsgivarna är. I sökbar text-TV skall ett sådant meddelande lämnas löpande. Sådana uppgifter behöver inte omges av signatur på det sätt som anges i 1 § första stycket och skall inte räknas in i den annonstid som anges i 5 §.

Ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer får inte sponsras.

9 § Bestämmelser om förbud mot reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror finns i 4 kap. alkohollagen (1994:1738) och i tobakslagen (1993:581). Ett program får inte sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av alkoholdrycker eller tobaksvaror. Lag (1999:1009).

12 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte för sådan reklam som den sändande gör för sin programverksamhet.

Bestämmelserna i 5 och 7-7 b §§ gäller inte sökbar text-TV.

Lag (2002:116).

9 kap. Granskning och tillsyn

2 § Granskningsnämnden för radio och TV övervakar genom granskning i efterhand om sända program står i överensstämmelse med denna lag och de villkor som kan gälla för sändningarna. Granskningsnämnden övervakar även att bestämmelsen om exklusiva rättigheter i 6 kap. 10 § följs.

Bestämmelserna om reklam i 7 kap. 3 och 4 §§ samt 10 § första och tredje stycket övervakas dock av Konsumentombudsmannen.

Sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 § skall inte granskas av Granskningsnämnden för radio och TV.

Finner Granskningsnämnden för radio och TV att en sändning innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 §, skall nämnden göra anmälan om förhållandet till Justitiekanslern. Lag (2001:1046).

3 § Granskningsnämnden för radio och TV består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Minst en av ledamöterna eller ersättarna skall vara

vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Granskningsnämnden för radio och TV är beslutför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Regeringen får föreskriva att en tjänsteman hos nämnden skall ha rätt att fatta beslut på nämndens vägnar, dock inte beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av denna lag eller de villkor som gäller för sändningarna.

Om det vid en överläggning i Granskningsnämnden för radio och TV kommer fram skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken. Lag (2001:1046).

8 § Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, skall på begäran av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten. Lag (2001:1046).

9 § Om Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen begär det, skall den som fått tillstånd att sända närradio lämna upplysning om sina sändningstider.

Granskningsnämnden kan också begära upplysning om i vilken omfattning tillståndshavaren har sänt program som avses i 6 kap. 6 § andra stycket. Lag (2001:1046).

10 kap. Straff och avgifter m.m.

1 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet sänder program utan tillstånd där tillstånd krävs enligt denna lag döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

5 § Den som åsidosätter de bestämmelser och villkor som anges i denna paragraf får åläggas att betala en särskild avgift. Detta gäller

1. villkor om annonser och sponsrade program som föreskrivits med stöd av 3 kap. 3 § första stycket,
2. bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen enligt 6 kap. 4 §,
3. bestämmelserna om annonser i 7 kap. 1 och 5-7 b §§,
4. bestämmelserna om andra annonser än reklam i 6 kap. 5 § och 7 kap. 2 och 3 §§,
5. bestämmelserna om sponsring i 7 kap. 8 och 9 §§ samt 10 § andra stycket,
6. bestämmelsen om reklam i 7 kap. 11 §, eller
7. bestämmelsen om exklusiva rättigheter i 6 kap. 10 §.

Vid prövning av frågan om avgift skall påföras skall rätten särskilt beakta överträdelsens art, varaktighet och omfattning.

Avgiften tillfaller staten. Lag (2002:116).

6 § Den särskilda avgiften fastställs till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor. Avgiften bör dock inte överstiga tio procent av den sändandes årsomsättning under det föregående räkenskapsåret.

När avgiftens storlek fastställs skall särskilt beaktas de omständigheter som legat till grund för prövning av frågan om avgift skall påföras samt de intäkter som den sändande kan beräknas ha fått med anledning av överträdelsen.

6 a § Särskild avgift skall betalas till Radio- och TV-verket inom trettio dagar efter det att domen vunnit laga kraft. Lag (2002:1096).

6 b § Om den särskilda avgiften inte betalas inom den tid som anges i 6 a §, skall Radio- och TV-verket lämna den obetalda avgiften för indrivning. Indrivning skall ske enligt bestämmelserna i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Lag (2002:1096).

7 § En handling som strider mot 7 kap. 3 och 4 §§ samt 10 § första och tredje stycket skall vid tillämpningen av 4, 14 och 19 §§ marknadsföringslagen (1995:450) anses vara otillbörlig mot konsumenter. En sådan handling kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 22-28 §§ marknadsföringslagen. Lag (1998:1713).

9 § Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknytning (5 kap. 11 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och 7 a §§),
2. beteckningar (6 kap. 9 §),
3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),
4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4-7 §§),
5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),
6. skyldighet att lämna upplysning om sändningstider i närradio (9 kap. 9 § första stycket),
7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket),
8. varning (6 kap. 2 §),
9. skyldighet att lämna uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 10 §), eller
10. skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 11 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5-10 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3-6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen. Lag (2001:272).

10 § Radio- och TV-verket får i föreläggande förbjuda tillståndshavare att överträda beslut om sändningstid i närradion som meddelats av verket eller att låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt. Föreläggandet får förenas med vite. Lag (1998:311).

11 kap. Återkallelse av tillstånd

1 § Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2-5 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande. Lag (2001:272).

3 § Ett tillstånd att sända närradio får återkallas om tillståndshavaren

1. inte längre uppfyller kraven enligt 4 kap. 4 §, eller
2. inte utnyttjat rätten att sända närradio under tre på varandra följande månader.

Tillstånd att sända närradio får också återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten. Lag (1998:311).

4 § I beslut om återkallelse av ett tillstånd att sända närradio får bestämmas en tid av högst ett år inom vilken tillståndshavaren inte får erhålla ett nytt tillstånd.

I fall som avses i 3 § andra stycket får domstolen bestämma att tillståndshavaren inte får erhålla ett nytt tillstånd inom en tid av högst ett år, eller om det finns synnerliga skäl, högst fem år. Detta gäller även om den som hade tillstånd när yttrandefrihetsbrottet begicks inte har tillstånd att sända närradio vid tiden för domen.

Domstolen får förordna att beslutet skall gälla även för tiden intill dess domen vinner laga kraft.

12 kap. Handläggningen av ärenden om avgifter, vite och återkallelse

1 § Ärenden om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 3 kap. 1 § eller 3 kap. 2 § 9-12 och om överträdelse av 6 kap. 1-3 §§ skall på talan av Justitiekanslern tas upp av allmän domstol.

I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Radio- och TV-verket.

4 § Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV.

Frågan om särskild avgift faller, om den som talan riktas mot inte delgetts ansökan inom fem år från det överträdelsen upphörde. Ett beslut om avgift upphör att gälla om beslutet inte verkställts inom fem år från det att domen vann laga kraft.

5 § Frågor om utdömande av vite som förelagts av Justitiekanslern enligt 10 kap. 11 § prövas av allmän domstol på talan av Justitiekanslern. För rättegången i ett sådant mål tillämpas bestämmelserna för yttrandefrihetsmål. Vad som i dessa bestämmelser rör den tilltalade, skall tillämpas för den som talan om utdömande av vite riktar sig mot. Juryns prövning skall avse frågan om vitet skall dömas ut.

Frågor om utdömande av vite i andra fall prövas i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om vite.

13 kap. Överklagande

1 § Beslut enligt denna lag av Radio- och TV-verket om meddelande av tillstånd att sända närradio, fördelning av sändningstid i närradion och återkallelse av tillstånd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslutet gäller omedelbart, även om det överklagas.

2 § Även följande beslut av Radio- och TV-verket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, nämligen beslut om

1. beteckningar enligt 6 kap. 9 §,
2. förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 8 kap. 2 §,
3. återkallelse av ett sådant förordnande enligt 11 kap. 6 §, och
4. beslut enligt 8 kap. 6 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag.

Beslut om återkallelse av ett förordnande som anges i 2 gäller omedelbart, även om det överklagas.

3 § Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1-3 och 8-10 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2, 9 och 10 samt 10 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas. Lag (2001:272).

4 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut som meddelats av länsrätt enligt 1-3 §§.

5 § Andra beslut av Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket än de som anges i 1-3 §§ får inte överklagas.

Övergångsbestämmelser

1996:844

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 1996.
2. Genom lagen upphävs lagen (1966:78) om förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet, radiolagen (1966:755), lagen (1981:508) om radiotidningar, närradiolagen (1982:459), lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram, lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten, lagen (1992:1356) om satellitsändningar av televisionsprogram till allmänheten.
3. Bestämmelserna i 13 kap. tillämpas inte i de fall där det första beslutet i ärendet fattats före den 1 december 1996. I övrigt gäller de upphävda lagarna om sändningen ägt rum före ikraftträdandet.

1997:335

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om sändningar som har skett före ikraftträdandet.

1998:311

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om sändningstider som har beslutats av Radio- och TV-verket före den 1 juli 1998. Bestämmelsen i 11 kap. 3 § första stycket 3 gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser sändningar som sker före den 1 juli 1998.

1998:1713

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 1999.
2. Bestämmelsen i 6 kap. 10 § tillämpas inte på rättigheter som har förvärvats före den 30 juli 1997. Avtal som har ingåtts före den 30 juli 1997 och som förnyas därefter skall anses som nya avtal för vilka bestämmelsen i 6 kap. 10 § skall tillämpas.
3. De sändningar som enligt 8 kap. 1 § första stycket i dess äldre lydelse skall sändas vidare i kabelnät den 1 januari 1998 skall sändas vidare enligt de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket i dess nya lydelse är uppfyllda.

2001:272

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.
2. Genom lagen upphävs lokalradiolagen (1993:120) och lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.
3. I fråga om sådana sändningar av lokalradio för vilka tillstånd meddelats före den 1 juli 2001 tillämpas de nya bestämmelserna med följande undantag.
 - a) Bestämmelserna om tillstånd i 8 § första stycket och andra stycket första meningen lokalradiolagen tillämpas till utgången av år 2008. Ett tillstånd skall dock inte förlängas om det finns grund för återkallelse av det.
 - b) Bestämmelserna om sändningars innehåll i 22 § första stycket samt, såvitt avser brott mot denna paragraf, 30 § lokalradiolagen tillämpas till utgången av år 2008.
 - c) Tillstånd att sända lokalradio får inte återkallas enligt 11 kap. 5 § första stycket 3 eller 4. I fråga om förvärv av tillstånd som har skett före den 1 juli 2001 tillämpas 28 § andra stycket första meningen lokalradiolagen i stället för 11 kap. 5 § andra stycket.

- d) Bestämmelserna om sanktioner i 31a-31e §§ lokalradiolagen tillämpas i fråga om sådana sändningar av lokalradio på vilka den lagen är eller har varit tillämplig.
 - e) Bestämmelserna om överklagande m.m. i 38 och 39 §§ lokalradiolagen tillämpas i ärenden som väckts hos Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket före den 1 juli 2001.
4. Förelägganden som meddelats enligt 29-31 §§ lokalradiolagen gäller som om de meddelats enligt motsvarande nya bestämmelser.

2002:116

Denna lag träder i kraft den 1 april 2002 och gäller sändningar som sker efter den tidpunkten.

2002:1096

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2003. Den tillämpas även på domar om särskild avgift som har meddelats eller kommer att meddelas enligt lokalradiolagen (1993:120). Domar om särskild avgift som har vunnit laga kraft före den 1 februari 2003 skall vid tillämpningen av 10 kap. 6 a § anses ha vunnit laga kraft samma dag som denna lag träder i kraft.

2004:1059

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.
2. För tillstånd som har beviljats före ikraftträdandet gäller bestämmelsen i sin äldre lydelse.

Att sända närradio

RADIO- OCH TV-VERKET

Box 123
136 22 Haninge
webbplats: www.rtv.se
e-post: rtv@rtv.se
tfn: 08-606 90 80
fax: 08-741 08 70